

ברכת המזון

אשכנז · להדפסה · מבית דוד

בחול קודם ברכת המזון אומרים:

עלינו הרוח ככל שם ישכנו גסרבינו בנכרנו אתציון: עליצרכים בתוכה תלינו כגרותינו: כי שם שאלונו שוכינו דבר־שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון: איך נשיר את־שיר־יהנה על אדמת נכר: אם־אשכנח ירושלם תשכח מימי: תדבק לשוני לחכי אסילא אפרככי אסילא אעלה את־ירושלם על ראש שמחתי: זכר יהנה לבני אדום את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה: בת־ככל השדודה אשרי שלשלים־לה אתגמולה שגמלת לנו: אשרי שיאתו ונפצ את־עלקיה אליהסלע:

בשבת קודם ברכת המזון אומרים:

שיר המעלות בשוב יהנה את־שיבת ציון היינו כחלמים: או ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה, או יאמרו בגוים הגדיל יהנה לעשות עם־אלה: הגדיל יהנה לעשות עמנו, היינו שמחים: שובה יהנה את־שביטנו כאפיקים בנגב: הוצעים בדםצה, ברנה יקצרו: הלוח זלך ובכה, נשא משר־הרע, באיבא ברנה, נשא אלמתיז:

שלושה שאכלו כאחד חייבין בזימון, וכך מזמני:

המזמן אומר:

רבותי נכרה:

המסובים עונים:

יהי שם יהנה מבךה מעתה ועד־עולם:

וחוזר המזמן:

יהי שם יהנה מבךה מעתה ועד־עולם:

וממשיך:

ברשות מרנו ונרנו ורבותי נכרה (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו:

המסובים עונים:

ברוך (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

מי שלא אכל עונה:

ברוך (בעשרה או יותר אלהינו) ומבורך שמו תמיד לעולם ועד:

וחוזר המזמן:

ברוך (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

ויש המוסיפים: ברוך הוא וברוך שמו:

ברכה זו משה רבינו ע"ה תקנה כשירד המן לישראל

ברוך אתה יהנה אלהינו מלך העולם הן את־העולם כלו בטובו בהן בחסד וברחמים הוא נותן להם לכל־בשר כי לעולם חסדו ובטובו הגדול תמיד לא־חסר לנו ואל־יחסר לנו מזון לעולם ועד בעבור שמו הגדול כי הוא אל הן ומפרנס לכל ומטיב לכל ומכין מזון לכל־בריותיו אשר ברא: ברוך אתה יהנה הן את־הכל:

ברכה זו יהושע תקנה כשנכנסו ישראל לארץ

נודה לך יהנה אלהינו על שהגתלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה ועל שהוצאתנו יהנה אלהינו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים ועל ברייתך שתתמת בבשרנו ועל תורתך שלפדתנו ועל חקיך שהודעתנו ועל חיי חו וחסד שחוננתנו ועל אכילת מזון שאתה הן ומפרנס אותנו תמיד בכל־יום ובכל־עת ובכל שעה:

בחנוכה ופורים אומרים כאן על הניסים. ואם לא אמרו אין מחזירין אותו. ומכל מקום יוכל לאמרו בתוך שאר הרחמן. ויאמר הרחמן הוא יעשה־לנו נסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בנמים ההם בזמן הזה וכו' בימי מתתיהו וכו' או בימי מרדכי וכו'.

ועל הניסים ועל הפךרו ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בנמים ההם בזמן הזה:

בחנוכה אומרים:

בימי מתתיהו בריוחנו כהן גדול חשמונאי ובניו ששעמדה מלכות הן הרשעה עלימך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך: ואתה ברחמך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת את־ריבם דגת את־דינם נקמת את־נקמתם מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוֹסקי תורתך ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופךרו כהיום הנה ואחר כך באו בניד לדביר ביתך ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך וקבעו שמונת ימי חגכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול:

בפורים אומרים:

בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה כשעמד עליהם המן הרשע בקש להשמיד להרוג ולאבד את־כל־היהודים מנער ועד־זקן טף ונשים כיום אחד בשלושה עשר לחודש שנים־עשר הוא חודש אדר ושללם לבו: ואתה ברחמך הרבים הפרת את־עצתו וקלקלת את מחשבתו והשבות לו גמולו בראשו ותלו אותו ואת־בניו עליהעץ:

ועל הכל יהנה אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותה ותברה שמך בפי כל־חי תמיד לעולם ועד בכתוב ואכלת ושבעת וברכת את־יהנה אלהיך עליהארץ הטובה אשר נתתלה ברוך אתה יהנה עליהארץ ועליהמזון:

בונה ירושלים דוד ושלמה תקנוה. דוד תקן על ישראל עמר ועל ירושלים עירך. ושלמה תיקן ועל הבית הגדול וכו'.

רחם יהנה אלהינו עלי־ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועליהבית הגדול והקדוש שמך עליו אלהינו אבינו רענו וזננו פרנסנו וכלכלנו והריותנו והרונח־לנו יהנה אלהינו מהרה מפליצרותינו ונא אלי־מצריכנו יהנה אלהינו לא לידי מתנת בשר נדם ולא לידי הלואתם כי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה שלא נבוש ולא נקלם לעולם ועד:

בשבת מוסיפים:

רצה והחליצנו יהנה אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך וברצונך הניח לנו יהנה אלהינו שלא תתא צרה וגזון ואנחה כיום מנוחתנו והראנו יהנה אלהינו בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך כי אתה הוא בעל התשועות ובעל הנחמות:

בראש חודש ובחול המועד אומרים כאן "עלה ובא":

אלתינו ואלהי אבותינו תעלה ויבא וגיע ונראה ונראה וישמע ויפקד ויזכר וזרוננו ופקודוננו וזכרון אבותינו וזכרון משיח בךדוד עבדך וזכרון ירושלים עיר קדשך וזכרון כל־עמך בית ישראל לפניך, לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום כיום

לר"ח: ראש החודש הזה

לפסח: חג המצות הזה

בשבועות: חג השבועות

לְסִבּוֹת: חַג הַסִּבּוֹת הַזֶּה

לש"ע וש"ת: שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג הַזֶּה

לר"ה: הַזְכָּרוֹן הַזֶּה

יְלָדִים הַאוֹכְלִים בִּיז"כ: הַכַּפּוֹרִיִּם

זְכָרָנוּ יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקָדָנוּ בּוֹ לְבִרְכָּהּ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לַחַיִּים, וּבְדַבָּר יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים חַסֵּד וְחֶנֶּה, וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

שָׂכַח לֹמֵר רַצָּה בִּשְׁבַת אוֹ עֵילָה וַיֵּבֵא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ יוֹם טוֹב וְחֹל הַמוֹעֵד וְנִזְכָּר קוֹדֶם שֶׁאִמֵּר הַשֵּׁם מְבֻרָכָה בּוֹנֵה יִירוּשָׁלַיִם אֹמְרוֹ שֶׁם אֲבֵל אִם אִמֵּר הַשֵּׁם אִם נִזְכָּר קוֹדֶם שֶׁהִתְחִיל הַטּוֹב וְהַמְּטִיב רָאָה לִהְיוֹת דִּינִי שְׂכַחָה:

וּבִנְיָה יִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה בּוֹנֵה בְּרַחֲמָיו יִירוּשָׁלַיִם, אָמֵן:

הַטּוֹב וְהַמְּטִיב בִּיבְנֵה תַקְנוֹהּ בַּיּוֹם שֶׁנִּתְּנוּ הָרוּגִי בִּיתָר לַקְּבוּרָה. הַטּוֹב שֶׁלֹּא הִסְרִיחוּ. וְהַמְּטִיב שֶׁנִּתְּנוּ לַקְּבוּרָה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל אֲבִינוּ, מִלְּכֵנוּ, אֲדִירָנוּ בּוֹרְאָנוּ, גּוֹאֲלָנוּ, יוֹצֵרָנוּ, קְדוֹשָׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל, הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב, וְהַמְּטִיב לְכָל, שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא מְטִיב, הוּא מְטִיב, הוּא יִיטִיב לָנוּ, הוּא גָמְלָנוּ, הוּא גּוֹמְלָנוּ, הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד לְחֹן וְלַחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים וְלָרוּחַ הַצֶּלֶה וְהַצֵּלָה בְּרַכָּה וַיִּשׁוּעָה, נְחֵמָה, פְּרִנְסָה וְכִלְכֵּלָה, וְרַחֲמִים, וְחַיִּים וְשָׁלוֹם, וְכָל־טוֹב, וּמְכַל־טוֹב לְעוֹלָם אֵל יִסְתָּרָנוּ:

הַרְחֵמָהּ הוּא יַמְלוּךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

הַרְחֵמָהּ הוּא יַתְּבַרֵּם בְּשִׁמְיָם וּבְאַרְצֵי:

הַרְחֵמָהּ הוּא יִשְׁמַחַח לְדוֹר דּוֹרִים, וַיַּתְּפֹּאֵר בָּנוּ לְעַד וְלִנְצַח נְצַחִים, וַיַּתְּהַדֵּר בָּנוּ לְעַד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים:

הַרְחֵמָהּ הוּא יַפְרֹגְסֵנוּ בְּכַבּוֹד:

הַרְחֵמָהּ הוּא יִשְׁבּוֹר עָלֵנוּ מַעַל צְוָארָנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצָנוּ:

הַרְחֵמָהּ הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרַכָּה מְרִבָּה בְּבֵית הַזֶּה וְעַל־שִׁלְחוֹן זֶה שֶׁאֲכַלְנוּ עָלָיו:

הַרְחֵמָהּ הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת־אֱלֹהֵינוּ הַגָּבִיֵּא זְכוֹר לְטוֹב, וַיְבַשְׂרֵלָנוּ בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת וְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת:

אִם סָמוּךְ עַל שְׁלַחן אֲבִיו יֹאמֵר:

הַרְחֵמָהּ הוּא יִבְרַךְ אֶת־(אֲבִי מוֹרִי) בְּעַל הַבֵּית הַזֶּה, וְאֶת־(אֲמִי מוֹרֵתִי) בְּעַלַּת הַבֵּית הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת־בֵּיתָם וְאֶת־נֶרְעָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם

(וְאִם סָמוּךְ עַל שְׁלַחן עֲצָמוֹ יֹאמֵר):

הַרְחֵמָהּ הוּא יִבְרַךְ אוֹתִי (וְאֶת־אִשְׁתִּי/בְּעָלִי וְאֶת־נֶרְעִי) וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לִי.

אוֹתָנוּ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ, אֲבִרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב: בְּכָל, מַכֵּל, כָּל, כּוֹן יִבְרַךְ אוֹתָנוּ כָּלְנוּ יַחַד, בְּבִרְכָּה שְׁלֵמָה, וְנֹאמֵר אָמֵן:

אִם אוֹכֵל עַל שְׁלַחן אַחֵרִים יִבְרַךְ לְבַעֲה"ב. וְאִפְּלוּ בָנִים הַסְמוּכִים עַל שְׁלַחן אֲבִיהֶם, וְגַם הָאֵב הַנּוֹסֵךְ עַל שְׁלַחן בְּנָיו וְגַם אִשְׁתּוֹ תֹּאמַר כֵּן:

יְהִי רָצוֹן שְׁלֵא יִבּוֹשׁ וְלֹא יִכְלֵם בְּעַל הַבֵּית הַזֶּה לֹא כְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא כְּעוֹלָם הַבָּא וְיִצְלָחִים כָּל־נִכְסָיו וַיְהִיו נִכְסָיו מוֹצֵלְחִים וְקָרוֹבִים לְעִיר וְאֶל־יִשְׁלוּשׁ שָׁטָן בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו וְאֵל יִיְדַשֵּׁם לְפָנָיו שׁוֹם דָּבָר חָטָא וְהִרְהוֹר עוֹן מַעֲמָה וָעַד עוֹלָם:

בְּמָרוֹם לְלַמְּדוֹ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוֹת שְׁתָּהֵא לְמִשְׁמַרְתָּ שְׁלוֹם, וְנִשְׂא בְּרַכָּה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא חֵן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

בִּשְׁבַת אוֹמֵר:

הַרְחֵמָהּ הוּא יִנְחִילָנוּ יוֹם שְׁכָלוּ שִׁבְתָּ וּמְנוּחָה לַחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ:

הַרְחֵמָהּ הוּא יַחֲדֹשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלְבִרְכָּה:

בִּיז"ט אוֹמֵר:

הַרְחֵמָהּ הוּא יִנְחִילָנוּ יוֹם שְׁכָלוּ טוֹב:

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה:

הַרְחֵמָהּ הוּא יַחֲדֹשׁ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלְבִרְכָּה:

בְּסוֹכוֹת:

הַרְחֵמָהּ הוּא יָמִים לָנוּ אֶת־יִסְכַּת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת:

הַרְחֵמָהּ הוּא יוֹכֵנֵנוּ לַיְמוֹת הַמִּשְׁרָיִם וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, מְגַדִּיל יִשׁוּעוֹת מִלְכוֹ (בִּשְׁבַת וּבִיז"ט אוֹמֵר: מְגַדִּיל יִשׁוּעוֹת מִלְכוֹ), וְעוֹשֶׂה חֲסֵד לְמִשְׁיַחוֹ לְדוֹד וּלְנֶרְעוֹ עַד עוֹלָם: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל, וְנֹאמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת־יְהוָה קְדוֹשֵׁינוּ, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: כַּפִּידִים רָשׁוּ וְנָרַעְבוּ, וְדוֹרָשֵׁי יְהוָה לֹא־יִחַסְרוּ כָל־טוֹב: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָמָךְ, וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: בְּרוּךְ הַגָּבֵר אֲשֶׁר יִכְטֹשׁ בִּיהֵזָה, וְהִקָּה יְהוָה מִכְּטָחוֹ: נָעַר הַיִּתִּי גַם־זִקְנָתִי וְלֹא־רָאִיתִי צָדִיק גָּעֹז, וְנָרַעוּ מִבְּקִשְׁלַחֵם: יְהוָה עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה יִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

דִּינֵי שְׂכַחָה:

בִּשְׁבַת אוֹמֵר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שְׁבָתוֹת לְמְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבִרְיָת: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבָת:

בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן רָאשֵׁי חֲדָשִׁים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן:

בִּיז"ט אוֹמֵר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת יוֹם חַג _____ הַזֶּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַיָּמִנִים:

בִּיז"ט שַׁחַל בִּשְׁבַת:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שְׁבָתוֹת לְמְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבִרְיָת וְיָמִים טוֹבִים לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת יוֹם חַג _____ הַזֶּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבָת וְיִשְׂרָאֵל וְהַיָּמִנִים:

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן:

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שַׁחַל בִּשְׁבַת:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שְׁבָתוֹת לְמְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבִרְיָת וְיָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבָת וְיִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזְּכָרוֹן: